

Position paper van regionale ov-autoriteiten over

Toekomstige marktordening spoor

Rondetafelgesprek Tweede Kamer op 5 november 2026

Tijdens een rondetafelgesprek op 5 november 2026 spreekt uw Kamer meerdere stakeholders over het dossier toekomstige marktordening spoor. In dit position paper willen de regionale openbaar vervoer (ov) autoriteiten¹ u wijzen op cruciale keuzes voor het Kabinet rondom deze marktordening.

Deze moeten vóór 2033 worden genomen en kennen een lang en complex voortraject. Dit traject is de afgelopen tijd nog complexer geworden nu de Europese Commissie een zaak is gestart rondom de huidige marktordening in Nederland. Het is een goed initiatief dat uw Kamer vandaag al met stakeholders in gesprek gaat over de toekomst van het Nederlands spoor.

Oproep van regionale OV-autoriteiten aan de Kamer

Vraag het kabinet om voorafgaand aan verdere besluitvorming te komen met een heldere, samenhangende en uitgewerkte beleidsstrategie voor de marktordening en toedeling van capaciteit op het spoor. Doe dit op basis van publieke belangen en uitgaande van maatschappelijke opgaven als de forse woningbouwopgave, bereikbaarheid en duurzaamheid.

Alleen met duidelijke keuzes, waarin de reiziger en bereikbaarheid centraal staat, kan worden geborgd dat het Nederlandse spoor ook in de toekomst betrouwbaar, toegankelijk en samenhangend blijft functioneren: zowel het HoofdRailNet als het regionale spoor.

Van groot belang is het bestuurlijk draagvlak in de regio. Geef regionale concessieverleners een nadrukkelijke rol bij te maken keuzes, zodat het belang van regionale treinreizigers gewaarborgd blijft. Regionale ov-autoriteiten denken graag mee over kansen en bedreigingen die mogelijk ontstaan voor (regionale trein)reizigers.

De regionale ov-autoriteiten van Nederland (zijnde de 12 provincies, de Vervoerregio Amsterdam en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (verenigd in Samenwerkingsverband DOVA), zijn blij dat Kabinet en Kamer aandacht besteden aan dit dossier. Het Nederlandse spoor is immers een intensief benut en goed werkend systeem dat de ruggengraat vormt van het openbaar vervoer. Laten we zorgen dat het regionale, nationale en internationale verbindingen blijft ondersteunen én cruciaal blijft voor regionale en stedelijke bereikbaarheid. Tegelijk vragen nieuwe Europese regels over open toegang en capaciteitsverdeling om duidelijke keuzes van het Kabinet over de toekomstige marktordening en sturing op het spoor. Deze keuzes zijn bepalend voor hoe publieke belangen in de praktijk worden geborgd. Het is dus belangrijk dat het gesprek hierover in nauwe samenwerking tussen het Rijk en decentrale overheden wordt gevoerd.

Bovenstaande partijen spreken geen expliciete voorkeur uit voor een variant van marktordening. Wel is er een aantal concrete voorstellen geformuleerd om de keuzes rondom de marktordening voor reizigers in goede banen te leiden.

¹ Deze organisaties verlenen concessies voor (regionale en lokale) trein-, metro-, tram- en buslijnen.

Wij hopen dat u deze kunt meenemen in uw voorbereiding van het debat²:

1. Neem op korte termijn regie op dit dossier

Het Kabinet moet zo snel mogelijk met een korte en langetermijnstrategie voor de verdeling van spoorcapaciteit en de Marktordening van de toekomst komen. Wij vragen ook van u, de Tweede Kamerleden, hierbij nadrukkelijk rekening te houden met de samenhang tussen het huidige Hoofdrailnetwerk en de regionale spoorlijnen, die wij zelf aanbesteden. Voor ons staat de reiziger voorop: als regionale concessieverleners weten we goed wat reizigers willen en hoe die willen reizen. Onze ervaring dient hierbij dan ook nadrukkelijk betrokken te worden.

Zo kan er op een weloverwogen basis een besluit worden genomen.

2. Bescherm het publieke belang van het ov als voorziening

Zorg voor een goede borging van het publieke belang van het ov voor de samenleving. Reizigers verstaan onder goed ov onder andere een dagdekkende dienstregeling, voldoende frequenties, één systeem om naadloos over te stappen, betaalbare tarieven, uniformiteit bij toegankelijkheid en reisinformatie en één vervoerbewijs met single check in en -out.

3. Voorkom versnippering

Zorg ervoor dat het Nederlandse ov-netwerk bestaande uit trein, metro, tram en bus, één systeem blijft. Daarin wordt overstappen tussen stedelijk, regionaal en nationaal ov niet moeilijker, maar juist makkelijker.

Belangrijke elementen, zoals een samenhangend ov-systeem waarin het aanbod mee beweegt met de vraag, de regionale functie van het spoor en het belang van een dagdekkende dienstregeling met voldoende frequenties, vragen expliciete verankering.

Dit geldt ook voor sociale veiligheid. Deel de bevoegdheid van BOA's, zodat op gezamenlijke stations teams van verschillende vervoerders samen op kunnen trekken in plaats van problemen te verschuiven. Let er bij de inrichting van het nieuwe BOA-stelsel op dat de extra kosten hiervan niet worden afgewenteld op regionale vervoerders of concessieverleners.

Daarnaast wordt de verdeling van spoorcapaciteit in de toekomst meer Europees gestuurd. Juist daarom is het essentieel dat Nederland tijdig een duidelijke langetermijnstrategie ontwikkelt, zodat publieke belangen ook in dit nieuwe systeem geborgd blijven. De praktische vertaling daarvan is een zogenaamde 'Strategic Guidance' die de Staatssecretaris meegeeft aan ProRail. Borg daarin de publieke belangen.

Wij roepen u op om de Staatssecretaris te vragen dit met u te bespreken. En daarmee op tijd richting te geven aan een toekomstvast, richtinggevend en bindend kader voor verdeling van spoorcapaciteit.

Wij komen graag met u in gesprek over de marktordening op het spoor in de toekomst. En over de borging van de relatie tussen een voor reizigers samenhangend en aantrekkelijk OV-product, bereikbaarheid en de elementen van het spoorse systeem.

Voor het beantwoorden van vragen zijn wij uiteraard beschikbaar.

Contact: Xavier van de Grinten x.vandergrinten@vervoerregio.nl; Dani Sprecher d.sprecher@ipo.nl
Cees Eenhoorn c.eenhoorn@mrdh.nl; Inez de Jong i.dejong@dova.nu.

² Punten eerder ingebracht in een position paper voor het commissiedebat Spoor op 3 juni.